

Zhrnutie stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov k novému právnemu základu pre Schengenský informačný systém

(Úplné znenie tohto stanoviska sa nachádza v anglickom, vo francúzskom a v nemeckom jazyku na webovej lokalite európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/08)

Schengenský informačný systém (SIS) je jedným z najväčších a najdlhšie fungujúcich rozsiahlych informačných systémov, ktoré podporujú kontrolu vonkajších hraníc a spoluprácu v oblasti presadzovania právnych predpisov v štátoch Schengenu. Po troch rokoch prevádzky jeho druhej generácie Komisia vykonala celkové hodnotenie. V dôsledku toho bol 21. decembra 2016 predstavený balík právnych predpisov, ktorými sa zrušuje súčasný právny základ SIS. Tieto legislatívne zmeny sú takisto súčasťou širšieho procesu zlepšovania riadenia vonkajších hraníc a vnútornej bezpečnosti v Európskej únii s cieľom reagovať na výzvy, ktoré priniesli hrozby terorizmu a značný prílev migrantov.

EDPS si všima prebiehajúce úvahy o interoperabilite rozsiahlych informačných systémov EÚ vrátane SIS, ktoré boli vytvorené na riešenie osobitných potrieb v danom čase. Táto skutočnosť viedla k zložitému právnemu rámcu v oblasti migrácie, riadenia hraníc a policajnej spolupráce. V tomto smere by EDPS rád podnietil zákonodarcu k ďalším úvahám, nad rámec súčasných návrhov, o konzistentnejšom, ucelenejšom a komplexnejšom právnom rámci pre rozsiahle informačné systémy EÚ pre riadenie hraníc a bezpečnosť v úplnom súlade so zásadami ochrany údajov.

Balík právnych predpisov sa skladá z troch návrhov nariadení týkajúcich sa policajnej a justičnej spolupráce, hraničných kontrol a návratu. Cieľom uvedených návrhov je predovšetkým lepšia podpora návratovej a protiteroristickej politiky Európskej únie, harmonizácia vnútroštátnych postupov používania SIS a zvýšenie bezpečnosti systému.

Vzhľadom na svoju úlohu dozorného orgánu nad centrálnym systémom SIS EDPS víta pozornosť venovanú ochrane údajov v návrhoch a súlad s inými právnymi aktmi súvisiacimi s ochranou údajov.

EDPS sa domnieva, že zavedenie nových kategórií údajov vrátane nových biometrických identifikátorov vyvoláva otázku nevyhnutnosti a proporcionality navrhnutých zmien a z toho dôvodu by mali byť návrhy doplnené posúdením vplyvu na právo na súkromie a právo na ochranu údajov, ktoré sú zakotvené v Charte základných práv EÚ.

Okrem toho nárast počtu orgánov, ktoré majú prístup do systému, vyvoláva obavy o konečnú zodpovednosť a vlastnú zodpovednosť za spracúvanie osobných údajov rôznymi subjektmi. V návrhoch by sa mali lepšie špecifikovať v niektorých prípadoch práva na prístup k rôznym druhom zápisov v SIS. V tomto smere by sa osobitná pozornosť mala venovať rozdeleniu úloh, zodpovedností a práv na prístup rôznych používateľov, ktorí majú prístup do systému.

Na záver, EDPS žiada o lepšie odôvodnenie predĺženia obdobia uchovávanía údajov týkajúcich sa zápisov o osobách a navrhuje súbor ďalších odporúčaní s cieľom ešte zlepšiť návrhy.

1. ÚVOD A SÚVISLOSTI

1. Schengenský informačný systém (ďalej len „SIS“) bol zriadený v roku 1995 článkom 92 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda⁽¹⁾. Druhá generácia Schengenského informačného systému (ďalej len „SIS II“) vstúpila do prevádzky 9. apríla 2013 na základe týchto legislatívnych nástrojov:

— nariadenia (ES) č. 1987/2006⁽²⁾, ktoré sa týka používania SIS II v kontrolách štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí nespĺňajú podmienky na vstup alebo pobyt v schengenskom priestore,

⁽¹⁾ Dohovor, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach, 19. júna 1990 (Ú. v. ES L 239, 22.9.2000, s. 19).

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 z 20. decembra 2006 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému druhej generácie (SIS II) (Ú. v. EU L 381, 28.12.2006, s. 4).

- rozhodnutia Rady 2007/533/SVV⁽¹⁾, ktoré sa týka používania SIS II na policajnú a súdnu spoluprácu v trestných veciach a
 - nariadenia (ES) č. 1986/2006⁽²⁾, ktoré sa týka prístupu útvarov zodpovedných zavádzanie osvedčení o evidencii vozidiel v členských štátoch do SIS II⁽³⁾.
2. V roku 2016 Komisia vykonala hodnotenie SIS po troch rokoch prevádzky jeho druhej generácie⁽⁴⁾. Na základe neho bola identifikovaná potreba zlepšenia účinnosti a efektívnosti systému. V tejto súvislosti Komisia vydala 21. decembra 2016 tri návrhy nariadení ako súčasť prvého balíka právnych predpisov týkajúcich sa Schengenského informačného systému:
- návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení, prevádzke a používaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti hraničných kontrol, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 515/2014 a zrušuje nariadenie (ES) č. 1987/2006 (ďalej len „návrh SIS v oblasti hraničných kontrol“)⁽⁵⁾;
 - návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení, prevádzke a používaní Schengenského informačného systému (SIS) v oblasti policajnej spolupráce a justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 515/2014 a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1986/2006, rozhodnutie Rady 2007/533/SVV a rozhodnutie Komisie 2010/261/EÚ (ďalej len „návrh SIS v oblasti policajnej a justičnej spolupráce“)⁽⁶⁾ a
 - návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o používaní Schengenského informačného systému na účely návratu neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín (ďalej len „návrh SIS v oblasti návratu“)⁽⁷⁾.
3. V tejto súvislosti treba uviesť, že zámerom Komisie je vydať v nasledujúcich mesiacoch druhý súbor legislatívnych návrhov týkajúcich sa SIS s cieľom zlepšiť jeho interoperabilitu s inými rozsiahlymi informačnými systémami v EÚ na základe zistení expertnej skupiny na vysokej úrovni pre informačné systémy a interoperabilitu⁽⁸⁾.
4. EDPS konštatuje, že SIS, ako aj iné existujúce (a novonavrhnuté) rozsiahle informačné systémy EÚ sú súčasťou širších úvah, ktoré otvorila Komisia, na tému ako zvýšiť účinnosť a efektívnosť riadenia a používania údajov, a to na účely riadenia hraníc, ako aj bezpečnostné účely. EDPS chápe, že cieľmi týchto úvah je maximalizovať prínos existujúcich informačných systémov a vyvinúť nové a komplementárne opatrenia na riešenie nedostatkov. Jeden spôsob, ktorý Komisia identifikovala, ako dosiahnuť tieto ciele, je vývoj interoperability medzi informačnými systémami EÚ vrátane SIS⁽⁹⁾.
5. EDPS konštatuje, že početnosť rozsiahlych informačných systémov EÚ je výsledkom osobitných potrieb splnených na základe vyvíjajúcich sa inštitucionálnych, politických a legislatívnych súvislostí. Táto skutočnosť viedla k zložitosti právnych rámcov a modelov správy.
6. V tejto súvislosti EDPS vyzýva zákonodarcu k ďalším úvahám, nad rámec súčasných návrhov, o konzistentnejšom, ucelenejšom a komplexnejšom právnom rámci, v ktorom databázy EÚ pre riadenie hraníc a pre presadzovanie práva lepšie začleňujú moderný súbor hlavných zásad ochrany údajov, napríklad: obmedzenie účelu, používanie najmodernejšieho bezpečnostného systému, primerané obdobia uchovávaní údajov, kvalita údajov, špecificky navrhnutá ochrana údajov, sledovateľnosť, účinný dohľad a odrádzajúce sankcie za zneužitie.

(1) Rozhodnutie Rady 2007/533/SVV z 12. júna 2007 o zriadení, prevádzke a využívaní Schengenského informačného systému druhej generácie (SIS II) (Ú. v. EÚ L 205, 7.8.2007, s. 63).

(2) Ú. v. EÚ L 381, 28.12.2006, s. 1.

(3) Uvedené legislatívne akty sú doplnené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 515/2014 zo 16. apríla 2014, ktorým sa ako súčasť Fondu pre vnútornú bezpečnosť zriaďuje nástroj pre finančnú podporu v oblasti vonkajších hraníc a víz a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 574/2007/ES (Ú. v. EÚ L 150, 20.5.2014, s. 143), ktorým sa stanovila finančná podpora pre vytvorenie SIS II.

(4) Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o hodnotení Schengenského informačného systému druhej generácie (SIS II) v súlade s článkom 24 ods. 5, článkom 43 ods. 3 a článkom 50 ods. 5 nariadenia (ES) č. 1987/2006 a článkom 59 ods. 3 a článkom 66 ods. 5 rozhodnutia 2007/533/SVV, COM(2016) 880 final.

(5) COM(2016) 882 final.

(6) COM(2016) 883 final.

(7) COM(2016) 881 final.

(8) Rozhodnutie Komisie 2016/C 257/03 zo 17.6.2016, ďalšie informácie sú k dispozícii na stránke: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3435>

(9) Oznámenie zo 6. apríla 2016, Silnejšie a inteligentnejšie systémy pre hranice a bezpečnosť, COM(2016) 205.

7. Pokiaľ ide o súčasný návrh, EDPS víta, že s ním útvary Komisie viedli neformálne konzultácie pred prijatím legislatívneho balíka týkajúceho sa SIS II. Vyjadruje však poľutovanie, že z dôvodu krátkej lehoty, zložitosti a dĺžky návrhov nebolo možné poskytnúť príspevok v tom čase.

5. ZÁVER

52. EDPS v rámci všeobecnej pripomienky vníma zložitost' súčasnej situácie v informačných systémoch EÚ a rád by podnietil zákonodarcu, aby uvažoval, nad rámec súčasných návrhov, o jednotnejšom, koherentnejšom a komplexnejšom právnom rámci pre rozsiahle informačné systémy EÚ na účel riadenia hraníc a presadzovania práva v úplnom súlade so zásadami ochrany údajov.
53. EDPS víta pozornosť venovanú ochrane údajov vo všetkých návrhoch týkajúcich sa SIS. Napriek tomu vidí priestor na zlepšenie v prípade týchto otázok.
54. EDPS by rád zdôraznil, že z dôvodu chýbajúceho posúdenie vplyvu (na ochranu údajov) nie je možné úplne posúdiť nevyhnutnosť a proporcionalitu navrhovaných zmien v súčasnom právnom základe pre SIS II. Najmä so zreteľom na riziká, ktoré predstavuje zavedenie nových kategórií údajov, najmä nových biometrických identifikátorov, do systému, EDPS odporúča vykonať posúdenie potreby zhromažďovať a používať tieto údaje v SIS a proporcionality ich zberu.
55. Pokiaľ ide o prístup tímov EBCG, tímov zamestnancov zaoberajúcich sa úlohami súvisiacimi s návratom a členov tímov podpory riadenia migrácie do SIS, EDPS zdôrazňuje, že veľký počet rôznych účastníkov zapojených do spracovania údajov by nemal viesť k znejasneniu zodpovednosti medzi agentúrou EBCG a členskými štátmi. Z toho dôvodu odporúča stanoviť v návrhoch, že konečnú zodpovednosť a vlastnú zodpovednosť za spracúvanie osobných údajov budú mať príslušné orgány členských štátov, ktoré budú považované za „prevádzkovateľov“ v súlade s právom EÚ v oblasti ochrany údajov.
56. Okrem toho, tímy EBCG, tímy zamestnancov zaoberajúcich sa úlohami súvisiacimi s návratom a členovia tímov podpory riadenia migrácie by nemali mať prístup ku všetkým kategóriám zápisov v SIS, ale len k tým, ktoré sú relevantné pre poslanie daného tímu. Zároveň by sa malo v návrhoch jasne stanoviť, že je potrebné, aby bol prístup do SIS obmedzený len na zástupcov oprávnených orgánov.
57. EDPS by takisto rád upriamil pozornosť zákonodarcu na potrebu v celom rozsahu odôvodniť proporcionalitu predĺženia obdobia uchovávanía údajov o zápisoch o osobách z troch rokov v súčasnom právnom základe na päť rokov v navrhovanom balíku právnych predpisov.
58. Okrem hlavných už identifikovaných obáv sa odporúčania európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov v tomto stanovisku týkajú týchto aspektov návrhov:
- nahlasovania bezpečnostných incidentov,
 - informačnej kampane,
 - štruktúry systému,
 - používania systémov automatického rozpoznávania evidenčných čísel vozidiel,
 - štatistik generovaných systémom.
59. EDPS bude naďalej k dispozícii na účel poskytovania ďalšieho poradenstva k návrhom, takisto v súvislosti s akýmkoľvek delegovaným alebo vykonávacím aktom prijatým podľa navrhovaných nariadení, ktorý môže mať vplyv na spracúvanie osobných údajov.

V Bruseli 3. mája 2017

Giovanni BUTTARELLI

európsky dozorný úradník pre ochranu údajov